

Презентація «Обіжника «Просвіти»

Марія ГУЦОЛ,
голова ІФМО ВУТ «Просвіта»
ім. Т. Шевченка, доктор філософії,
м. Івано-Франківськ

З нагоди 30-ї річниці відновлення діяльності Товариства «Просвіта» та річниці створення УПА і Козацтва Івано-Франківське міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка разом із Департаментом стратегічного розвитку Івано-Франківської територіальної громади організувало і провело в Народному домі «Просвіта» творчу зустріч – презентацію «Обіжника «Просвіти» (1877–2022). Сторінками історії міста Станіслава–145 (1877–2022), Івано-Франківська–30 (1992–2022) в очільниках Просвіти» – Івано-Франківськ: «Місто НВ», 2021. – 32 с.

Зустріч розпочалася з Божого благословення отцем-капеланом АТО, заступником голови Товариства **Орестом Путьком** і вітанням – пісню «Мій Івано-Франківськ» у виконанні **Михайла Кривеня**, народного артиста України, професора Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.

Голова Товариства **Марія Гуцол**, ведуча зустрічі, привітавши присутніх, повідомила, що розпочинаємо проводити заходи, присвячені 30-річчю відновлення діяльності товариства «Просвіта» в м. Івано-Франківську, яке святкуватимемо рівно через рік 11.10.2022 року. Наш «Обіжник» творило багато людей, на його сторінках зібрана інформація з багатьох джерел, там подано історію найславетнішої організації «Просвіта».

До слова ведуча запросила голову м. Івано-Франківська та Івано-Франківської територіальної громади **Руслана Марцінків**. Його команда активно співпрацює з міською «Просвітою». І, якби не їхня фінансова підтримка, напевно, не вийшла би у світ друкована версія «Обіжника «Просвіти»».

Руслан Марцінків подякував усім просвітянам, закликав шанувати українство та підтримувати один одного. У цьому є місія «Просвіти». Якраз видрукований «Обіжник» подає нам приклад згуртованості та свідчить про плідну працю наших попередників. Тому це дуже потрібна справа, і даний захід це засвідчує.

Про створення та діяльність Товариства «Просвіта» розповів народний де-

путат України 1-го і 2-го скликань, державний та громадсько-політичний діяч, дипломат, теперішній голова Івано-Франківського обласного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка **Степан Волковецький**. Також він за дорученням начальника управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації Володимира Федорка вручив грамоти ОДА колективу ІФМО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка та від ОО Товариства «Просвіта» особисто М. Гуцол з нагоди її ювілею.

Запрошено поділитися своїми знаннями про історію «Просвіти» **Ганну Карась** (членкиню Ради Товариства «Просвіта» і Національної спілки композиторів України, заслужену працівницю культури України, доктора мистецтвознавства, професорку Прикарпатського університету ім. В. Стефаника), яка у своїх споминах згадала не тільки про свою працю в «Просвіті», а й багаторічну працю колишнього голови обласної «Просвіти» Петра Арсенича, краєзнавця та члена правління Михайла Головатого, історика Богдана Гаврилів.

Заступник директора Департаменту стратегічного розвитку Івано-Франківської міської ради **Ігор Кінаш** згадав про зародження просвітянського руху в нашому місті.

Про свою діяльність у «Просвіті» розповів колишній заступник голови Товариства, голова осередку ВАТ «Арматурний завод», журналіст **Володимир Ференц**. Він наголосив, що й тепер треба ще багато працювати і запропонував збирати спогади просвітян та видати окремою книжкою.

Про свої надбання з історії «Просвіти» в Австро-угорському періоді перебування України та про велике значення для пізнання діяльності Товариства «Просвіта» для учнів та студентів навчальних закладів з даного «Обіжника» поділився **Андрій Королько** – доцент кафедри історії України і методики викладання історії Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника, кандидат історичних наук.

У своєму виступі **Іван Дрбчук** – педагог, історик-краєзнавець, провідний редактор інформаційно-видавничого сектору Національного заповідника «Давній Галич» зауважив, що «Просвіта» завжди випускала книжки та календарі інформа-

ційного характеру. У цьому «Обіжнику» подано і історичні дані, які зацікавлять нашу молоддь для подальшого і глибшого її пізнання.

Галина Горбань – заступник директора Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка наголосила, що «Просвіта» в минулому і тепер багато робить для гуртування людей навколо себе. Саме цим і займаються працівники бібліотеки. В «Обіжнику» зібрано глибоке дослідження історії нашої «Просвіти», про людей, які займалися і займаються просвітництвом та підтримують українське. Ці люди запалені вогнем українства. Переконавання – Україна понад усе. В «Обіжнику» відображено минуле і сьогодення.

Своїми враженнями про видання поділилася відповідальний секретар МО ВУТ «Просвіта» **Наталія Синиця**, для якої цей «Обіжник» був і є всім. Це була її ідея, це вона ходила по архівах збирати дані, а допомагала втілювати ці ідеї в життя її донька **Діана Говера**. Цікаво і натхненно виступив також і технічний редактор, відповідальний секретар, заступник голови обласної «Просвіти» **Михайло Січка**. Про співпрацю з бібліотеками навчальних закладів міста (а їх налічується 49) та безкоштовну передачу їм даного «Обіжника «Просвіти» розповів консультант Департаменту освіти та науки **Уляна Чупрунова**. А поетеса **Леся Генік** повідомила про те, що департамент культури забезпечив «Обіжником «Просвіти» всі бібліотеки нашої територіальної громади (місто Івано-Франківськ та 18 сіл мають понад 30 бібліотек).

Усі виступи помережані концертною програмою за участю ліцеїстів ліцею № 1: **Кротенко Діани, Дрінь Софії, Каюк Софії, Лесюк Вікторії, Дарвай Діани, Двірник Катерини, Рогожинської Інни та лікаря Лілії Гураля**, що було особливо зворушливим.

Альбоми фотографій та підшивки просвітянських часописів «Слово Просвіти» і «Галицька Просвіта» на видному місці в залі та фотографії діяльності минулого і сьогодення «Просвіти» пропливали на екрані для присутніх. Це були голови осередків та бібліотекарі, які напередодні отримали безкоштовно «Обіжник «Просвіти» (1877–2022), а також директори, завучі й учні ліцеїв та студенти ВНЗ Івано-Франківська та просвітяни.

22-й конкурс Яцика – на старті!

9 листопада, у День української писемності та мови, о 15-й годині розпочнеться 22-й Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика, організаторами якого є Міністерство освіти і науки України та Благодійний фонд «Ліга українських меценатів».

Урочиста церемонія відкриття цього вже легендарного мовного турніру відбудеться в митрополичих палатах Софії Київської, з урахуванням нинішніх карантинних вимог.

Серед тих, хто цього дня промовлятиме до учасників конкурсу, – Віра Рогова, заступниця міністра освіти і науки України; Володимир Загорій, президент Ліги українських меценатів; Ганна Мальяр, заступниця міністра оборони України; Олександр Огороднійчук, член Ліги українських меценатів; Павло Гриценко, голова журі конкурсу, директор Інституту української мови Національної академії наук України; Тарас Кремін, Уповноважений із захисту державної мови, а також студенти і представники вищих військових навчальних закладів.

Церемонія відкриття конкурсу транслюватиметься в режимі онлайн на ютуб-каналі Міністерства оборони України.

Прес-служба
Ліги українських меценатів

Соборність «листопадового чину»

Георгій ФІЛІПЧУК,
академік НАПН України

Такий перебіг думок супроводжує нас, коли згадуються події тих осінніх днів 1918-го, передусім 1 і 3 листопада у Львові та Чернівцях. Мусимо про це знати, оскільки вони навічно вплетені в соборний вінок Української Державності.

Сьогодні є особлива суспільна затребуваність говорити, висвітлювати, пропагувати життєтворчість і благородство чину тих, які вірою і правдою служили національній Ідеї. Адже істина в тому, що безглуздо політикам розпочинати історію національно-державного будівництва України з себе, для себе, під себе. Оскільки основи державності виборювалися багатьма поколіннями на всіх українських землях. Саме ці листопадові дні засвідчують про ті буремні часи, коли на коротку історичну мить вдалося матеріалізувати велику ідею національної Свободи, Державності.

Національно-визвольні рухи на західноукраїнських теренах (Галичина, Буковина, Волинь, Закарпаття) вписані славною сторінкою в творення української державності, утверджуючи соборність і суверенність віками розділеного чужинцями народу. Саме тоді на сесії австрійського парламенту (4 жовтня 1918 р.) українець С. Вітик заявив нечуване для тих часів, що *“...Український народ жадає для свого національного життя між свободними державами Європи сполучення всіх українських областей в Одну самостійну республіканську державу, яка стане незалежною від усіх сусідніх держав”*.

Очевидно, що з боку провідників тодішньої української Парламентської Репрезентації, зокрема Є. Петрушевича, К. Левицького, були деякі сподівання про отримання державності з рук австрійської влади, створивши *“союз народів”*. Австрійська орієнтація частини українських політиків насправді дуже шкодила справі творення державної самостійності. Адже інші народи (німці, угорці, південні слов'яни, італійці, румуни...) не тішили себе ілюзіями щодо здатності Австро-Угорщини вирішувати їхню державницьку долю. Тому політичний український провід став все більше схилитися до альтернативної концепції *“з'єднання західноукраїнських земель із Наддніпряниною”*. А тому вже тоді той же Петрушевич заявив про *“найсвятіше для нас право на з'єднання всіх українських земель в самостійну українську держа-*

ву...”. З політичної трибуни висловлювалася неприпустимість злучення з Польщею, *“заявляючи, що наша дорога не веде до Варшави, але до Києва і мусить піднести свій клич з'єднання всіх українських земель в самостійній українській державі”* (К. Левицький). Саме ця велика ідея спонукала тодішніх політичних провідників скликати 19 жовтня представницькі збори з українських земель Австро-Угорщини й утворити Українську Національну Раду. Вона складалася з делегатів-українців в австрійському парламенті, галицьких і буковинських сеймів, національних політичних партій Галичини й Буковини. Її історичне значення полягало, насамперед, у тому, що Рада (69 делегатів) проголосила про створення Української держави, сформованої з українських земель Австро-Угорщини. І та II стаття цього доленосного документу проголошувала, що *“Східна Галичина з граничною лінією Сяну з влученням Лемківщини, північно-західна Буковина з містами Чернівці, Сторожинець і Серет та українська полоса північно-східної Угорщини — творить одноцілну українську територію і уконституційовується як українська держава”*. Хоча голоси про негайне возз'єднання західноукраїнських земель з Великою Україною не отримали тоді більшості. Проти ілюзій, австрійські настрої продовжували жевртити в політичному керівництві. Правда, в національному середовищі сформувалося військово-політичне крило (ЦВК) на чолі з Д. Вітовським, активним націоналістом — самостійником, що мав великий авторитет серед військових. Можливо саме завдяки йому та його соратникам Львів уранці 1 листопада замайорів синьо-жовтими прапорами, незважаючи, що агонізуюча імперія в особі намісника фон Гейна застерегла українських представників, що вишколені німецькі та угорські військові частини *“здушать проля ворохобні у Львові”*. Тим паче, що поляки, підтримувані США та Антантою, заявили про перехід Галичини під польське урядування. Уже 2-3 листопада планувався збройний виступ поляків. Тому, коли ми віддаємо належне Петрушевичу, Левицькому, Цегельському, Голубовичу та іншим тодішнім керівникам УНР, то не забуваймо, що вирішальну роль зіграли старшини УСС, Українська Генеральна Команда на чолі з Д. Вітовським, С. Горуком, які віддали накази військовим перебрати владу на місцях. Перед цим Вітовський заявив Левицькому, що справу слід робити тільки неодмінно зараз, бо якщо

“Уж коли ми віддаємо належне Петрушевичу, Левицькому, Цегельському, Голубовичу та іншим тодішнім керівникам УНР, то не забуваймо, що вирішальну роль зіграли старшини УСС, Українська Генеральна Команда на чолі з Д. Вітовським, С. Горуком, які віддали накази військовим перебрати владу на місцях. Перед цим Вітовський заявив Левицькому, що справу слід робити тільки неодмінно зараз, бо якщо

“Уж коли ми віддаємо належне Петрушевичу, Левицькому, Цегельському, Голубовичу та іншим тодішнім керівникам УНР, то не забуваймо, що вирішальну роль зіграли старшини УСС, Українська Генеральна Команда на чолі з Д. Вітовським, С. Горуком, які віддали накази військовим перебрати владу на місцях. Перед цим Вітовський заявив Левицькому, що справу слід робити тільки неодмінно зараз, бо якщо

“Уж коли ми віддаємо належне Петрушевичу, Левицькому, Цегельському, Голубовичу та іншим тодішнім керівникам УНР, то не забуваймо, що вирішальну роль зіграли старшини УСС, Українська Генеральна Команда на чолі з Д. Вітовським, С. Горуком, які віддали накази військовим перебрати владу на місцях. Перед цим Вітовський заявив Левицькому, що справу слід робити тільки неодмінно зараз, бо якщо

“Уж коли ми віддаємо належне Петрушевичу, Левицькому, Цегельському, Голубовичу та іншим тодішнім керівникам УНР, то не забуваймо, що вирішальну роль зіграли старшини УСС, Українська Генеральна Команда на чолі з Д. Вітовським, С. Горуком, які віддали накази військовим перебрати владу на місцях. Перед цим Вітовський заявив Левицькому, що справу слід робити тільки неодмінно зараз, бо якщо

“Уж коли ми віддаємо належне Петрушевичу, Левицькому, Цегельському, Голубовичу та іншим тодішнім керівникам УНР, то не забуваймо, що вирішальну роль зіграли старшини УСС, Українська Генеральна Команда на чолі з Д. Вітовським, С. Горуком, які віддали накази військовим перебрати владу на місцях. Перед цим Вітовський заявив Левицькому, що справу слід робити тільки неодмінно зараз, бо якщо

“Уж коли ми віддаємо належне Петрушевичу, Левицькому, Цегельському, Голубовичу та іншим тодішнім керівникам УНР, то не забуваймо, що вирішальну роль зіграли старшини УСС, Українська Генеральна Команда на чолі з Д. Вітовським, С. Горуком, які віддали накази військовим перебрати владу на місцях. Перед цим Вітовський заявив Левицькому, що справу слід робити тільки неодмінно зараз, бо якщо

“Уж коли ми віддаємо належне Петрушевичу, Левицькому, Цегельському, Голубовичу та іншим тодішнім керівникам УНР, то не забуваймо, що вирішальну роль зіграли старшини УСС, Українська Генеральна Команда на чолі з Д. Вітовським, С. Горуком, які віддали накази військовим перебрати владу на місцях. Перед цим Вітовський заявив Левицькому, що справу слід робити тільки неодмінно зараз, бо якщо

“Уж коли ми віддаємо належне Петрушевичу, Левицькому, Цегельському, Голубовичу та іншим тодішнім керівникам УНР, то не забуваймо, що вирішальну роль зіграли старшини УСС, Українська Генеральна Команда на чолі з Д. Вітовським, С. Горуком, які віддали накази військовим перебрати владу на місцях. Перед цим Вітовський заявив Левицькому, що справу слід робити тільки неодмінно зараз, бо якщо

“Уж коли ми віддаємо належне Петрушевичу, Левицькому, Цегельському, Голубовичу та іншим тодішнім керівникам УНР, то не забуваймо, що вирішальну роль зіграли старшини УСС, Українська Генеральна Команда на чолі з Д. Вітовським, С. Горуком, які віддали накази військовим перебрати владу на місцях. Перед цим Вітовський заявив Левицькому, що справу слід робити тільки неодмінно зараз, бо якщо

3 листопада 1918 року багато-тисячне віче заявило, що “український народ чужого не бажає, але своєї рідної землі боронитиме до останнього... Віче бажає прилучення австрійської часті української землі до України”.

Проте не сталося. Поляки та румуни, маючи свої держави, зуміли знову поневолити українські землі. Боротьба тривала. Підтвердженням цьому є відозва (“Від хати до хати — з рук до рук”, грудень 1921 р.) Буковинської делегації Української Національної Ради за підписом її голови І. Семаки з промовистим Шевченковим закликом *“Вставайте, кайдани порвіте!”*. Звертаючись до Українського народу Буковини, проголошувалося, що *румунський наїзник став систематично нищити весь національний і культурний Твій доробок, Твою Українську Православну Церкву замінив на румунську. Твої середні школи понищив, народні школи зрумунізував, Твоїх дітей не допускає вчитися на рідній українській мові, найкращих Твоїх Синів і Доньок або вигнав з Рідного Краю, або томить по тюрмах... Пам'ятай, що боротьба за волю є свята, що Ти за свій крок відповідатимеш перед історією. Твої славні подвиги або нікчемність осудять грядущі покоління.*

“Перекладаючи” події столітньої давності на сучасну мову українських реальностей, усвідомлюєш значимість для часів нинішніх уроків минулих. Їх не лише треба згадувати, пам'ятати, а й багато чому вчитися. Бо не можна не захоплюватися ідеалами і чином бездержавних українців, які, не маючи ні внутрішньої, ні зовнішньої політичної та мілітарної підпори, жертовно виборювали незалежну, єдину, соборну Україну.

Які ж уроки маємо засвоїти з національно-визвольних рухів часів української боротьби 1917–1921 років?

Найперше. Вони довели життєтверду істину, що найвищою цінністю буття Нації є СВОБОДА; що Людина, Народ можуть бути рабами, не будучи в кайданах, і можуть бути вільними навіть закутими. Цих ідеалів загальнолюдськості передова українська верства дотримувалася в найскладніші періоди буття нації. Їхня сутність у свій час обґрунтував відомий український просвітник-педагог Г. Ващенко. *“Народ, — писав він, — шануючи свою національну гідність і захищаючи свою державну незалежність, не має права у будь-якій формі поневолювати інші народи”*. Цю універсальну вартість ми завжди свято сповідували, проте, на жаль, дуже часто ця гуманна етика не отримувала (і не отримувала) взаємності.

Друге. Ніколи, за жодних обставин не треба “привчати” українців, що на їхній землі можуть панувати “кращі” (замість “гірших”) чужинські держави чи імперії. Бо ідеалізація “ліберальніших” окупацій є отрутою для національної свідомості та згубою для державності.

Третє. Гідні вчинки, самопожертви, відданість українській ідеї, які проявляли військові, студенти, вчителство, духовенство, інтелігенція, трудовий народ у часи української революції заради “осягнення святої волі – свободи – національного ідеалу: злучення з цілим Великим Українським Народом”, є достойним прикладом для нинішнього покоління і мають стати в основі виховання Нації.

Четверте. Необхідно безперечно показувати суспільству, що на цьому благородному тлі патріотичного чину ганебними й антидержавними є дії сьогодишнього обмосковленого попівства, яке служить не своєму народу, а кремлівській мамоні; частини інтелігенції, яка прямо й опосередковано, проте завжди запопадливо, обслуговує руськомірську ідеологію; тих військових, що на початку російсько-української війни зрадили Україну; тих політиків, які нині із сатанинською одержимістю, люто ненавидячи все українське, випрошують ласку в московитів за свою продажність.

П’яте. Очевидно, що події “листопадового чину” є повчальним уроком і для патріотичних сил в українському політичному та громадському середовищі. Бо кинутий клич єдності заради великої мети – творення **соборної Української Держави** спонукає до консолідації українства, не доводячи його роз’єднаність корисливими партійками (“до мишей”), до стану, коли постає безальтернативний вихід – піти в найми до олігархів. Тому Народ наділений правом запитати наступне: Якщо тоді українцям вдалося в надзвичай несприятливих умовах створити Українську Національну Раду з українських патріотичних сил, то хто і що зараз є перепорою для творення подібної й дуже затребуваної інституції?! Кому краще домовлятися з чужинцями, москвофілами, нуворишами, аніж зі своїми? Хто, насправді, управляє цими неукраїнськими “несолідарними” процесами, які є поза національними інтересами? Чому безглузде сидіння в парламенті (і не тільки), чванливий вождизм і дурний гонор стали фетишем та самоціллю багатьох “ура-патріотичних” глашатаїв? Чому окремі “вожді” весь час силуються *окупувати* національну ідею, ставши тромбом в українському національному кроваобігу?

Шосте. Настає пора Правди. Усім варто запам’ятовувати озвучене сто років тому українськими провідниками визвольних змагань – “за свій крок відповідатимеш перед історією”.

Сьоме. Так, історія може навчати, але вона не вмєє прощати. Досвід, виборений нашими попередниками в звитяжній боротьбі за вільну й незалежну Україну є для нас великою життєвою наукою. І треба сповна скористатися цим дарунком долі, щоби остаточно звільнити Українську Душу й Державу від зовнішніх і внутрішніх ланцюгів, на повний голос заявивши Світу, сказане нашими батьками, що “чужого не бажаємо, але свою рідну землю боронитимемо до останнього”.

Юрій Михайлович ШИШИН: Революція поручників і четарів

хуючи існуючого збройного підпілля та волонтерів-цивільних!

У цій ситуації не витримав психологічної напруги та подав у відставку український командувач 31-річний Дмитро Вітовський. Його наступником став колишній стрілецький командир, 36-річний полковник Гриць Косак, який керував боями за місто три дні (з 5 по 8 листопада); змінити його довелося підполковнику Гнату Стефаніву (32 роки), який і виконував обов’язки командувача увесь час, що залишався до відступу українців з міста 21 листопада.

Далі ламана лінія протиборства двох національних стихій веде нас за маршрутом: вул. Театральна – вул. Коперника – Цитадель – вул. Дорошенка – парк Івана Франка – вул. Горолицька – вул. Шевченка – Янівська рогатка.

Саме тут знаходилися ключові опорні пункти адміністративного центру Львова, за які велися криваві бої понурими листопадними днями 1918 року: будівля Головної пошти та телеграфу, бібліотека імені Стефаника (тоді Оссолінських), казарми та бастіони колишнього австро-угорського 30-го полку піхоти, будівля Галицького сейму (регіонального парламенту, нині – Університет імені Франка), Дирекція залізниць, артилерійські казарми, поліцейський комісаріат та казарми австрійської жандармерії. Парк імені Франка був ареною одного з найбільших боїв часу генерального польського наступу на центр Львова, що розгорнувся 9 листопада 1918 року, коли спробу штурму Галицького сейму було впевнено відбито українцями, а кілька сотень польських бойовиків залишилися на імпровізованому солдатському цвинтарі між дерев. Тоді ж розгорнулися бої за оволодіння артилерійськими казармами імені Фердинанда на головній транспортній артерії Львова – вулиці Горолицькій, де інтенсивність українського спротиву досягла сучасних боїв за Донецький аеропорт, а будівлі залишилися під українським контролем, незважаючи на вогонь артилерії, підпали та спробу підризу стін вибухівкою. Актив-

не сприяння українським захисникам Львова надавала артилерія у вигляді кількох гаубичних батарей, розмішених на панівних висотах на Цитаделі та Високому замку, які активно бомбардувалися поляками з повітря (захопленіми австро-угорськими аеропланами на військовому летовищі Левандівка).

Ведення боїв у місті для українців ускладнювалося слабкою обізнаністю з вуличними лабіринтами, де поляки почували себе, немов удома, зате, коли фронт перейшов у позиційний стан, бої за оволодіння окремими будівлями та барикадами показали повну перевагу українців у ближньому та рукопашному бою.

Врешті-решт, все вирішило прибуття зовнішньої допомоги. Якщо на виручку побратимам-галичанам до Львова приїхало з Великої України 50 бійців під командою 25-річного випускника Одеської школи прапорщиків Андрія Долуда (які фантастично зарекомендували себе в боях у районі нинішнього ТРЦ “Форум”), то в складі польської колони з Перемишля прорвалося понад 1000 бійців. Співвідношення сил остаточно змінилося не на нашу користь: майже 5500 поляків проти 3300 українців. Успішний польський наступ на південному фланзі фронту 20 листопада 1918 року завершився проривом української оборони та наказом командування про відступ українців з міста – криваві вуличні бої переросли у виснажуючу піврічну облогу.

Центральний сектор української оборони вистояв навіть у цей критичний момент, тому наказ на підлив складів з боеприпасами та відхід за місто тут сприйняли не просто без ентузіазму, а навіть висловлювача за те, аби розстріляти його ініціаторів у порядку профілактики. Оборонці фортеці Цитадель, бібліотеки Оссолінських, будівель пошти та парламенту, артилерійських казарм, австро-угорського банку та жандармерії назавжди вписали свої імена у книгу подвигів українського війська.

При цьому у нас прийнято політкоректно мовчати щодо цікавого факту: в листопаді 1918 року (і до березня 1919 р.) Начальником Генштабу польських Збройних сил працював генерал-майор Станіслав Шептицький (1867–1950), рідний брат Митрополита УГКЦ Андрея Шептицького. А, отже, мав прямий стосунок до реалізації польської збройної агресії проти ЗУНР.

Українських захисників міста поховали на полях стрілецького пантеону Янівського цвинтаря, збудованого 1934 року за проектом учасників бойових дій – січового стрільця Левка Лепкого та петлюрівського офіцера Петра Холодного – де у міжвоєнні роки польська поліція регулярно арештовувала українських ветеранів і молодь, що вшанову-

вали чин стрільців Вітовського. У 1970-х роках меморіал УГА було знищено радянською владою, з бідою відновлено в середині 1990-х, і навіть зараз він потребує додаткової реконструкції та облаштування, бо виглядає надто бідньо на тлі помпезного польського меморіалу на Личаківі. Тут недалеко знайшли вічний спочинок генерал-четар Мирон Тарнавський, командир Другого корпусу Галицької армії в легендарній Чортківській офензіві, коли галичани контрнаступом відкинули поляків на захід від Тернополя, та пізніше головнокомандувач УГА в поході на Київ та Одесу влітку 1919 року. За рішення почати мирні переговори з денікінцями під час катастрофічної епідемії тифу, коли в бригадах УГА лишилося по 200–300 штиків, Тарнавського на вимогу Петлюри судили військовим трибуналом у Вінниці. І виправдали.

Поруч сплять і бачать дивні сні про омріяну Незалежну бойовики-оунівці Білас і Данилишин, які вправно ліквідували депутатів польського окупаційного парламенту, і брат останнього командира УПА Іларій Кук, провідник ОУН на Золочівщині, повішений поляками в 1938 у тюрмі “Бригідки”, і колишній ад’ютант Петлюри, старшина з особливих доручень Василь Беня, що після 1920 року працював директором у львівській школі імені Шашкевича, а в 1941 р. був розстріляний чекістами в тюрмі НКВС на Лонцького, і молодий професор-націоналіст з Львівської політехніки Андрій П’ясецький, міністр лісівництва в уряді Стецька в 1941, закатований гестапівцями, і розвідниця-нелегалка УВО, зв’язкова Коновальця Ольга Басараб, забита польськими поліціями після триденних тортур в комісаріаті на Вучері, де Шевченківський райвідділ 13 лютого 1924 року, і перший прем’єр-міністр уряду ЗУНР Кость Левицький, що працював в Тернополі після захоплення Львова поляками, і злетів з посади за продаж нафти закордон, і лемківський поет-геній Богдан-Ігор Антонич...

У 1960–1970-х роках радянська влада зруйнувала шість стрілецьких меморіалів на Янівському та Личаківському цвинтарях, а уламками потрошених кам’яних хрестів вимостили проїзну частину вулиці Суворова (тепер Сахарова) та тротуари, а зверху залили асфальт. У 1990 році, копаючи траншею для водогону на розі вулиць Суворова, Куликівської і Бойківської, робітники виявили та витягнули на поверхню кілька надгробків, на яких збереглися чіткі написи з прізвищами загиблих. Надворі буйним квітом цівла перебудова і чувалася незалежність, тому резонанс був колосальний; робітники вантажкою відвезли надгробки в Інститут суспільних наук НАН УРСР, а після відновлення Янівського меморіалу з потрошених хрестів на залізних ланцюгах зробили пам’ятну композицію, аби нагадати, як окупанти воювали з мертвими. До речі, сотні потрошених стрілецьких хрестів до сьогодні знаходяться під асфальтом вулиці Сахарова.

Фетхуллах ГЮЛЕН. Підіймайся і йди!

"Вибрані поезії" Фетхуллага Гюлена — видання, яке побачить світ у видавництві "Українські пропілеї" в серії білінгвальних видань. Переклад Юрія Буряка.

Сад Пророка

Нехай зі мною лиш одна морока!
На це дивіться, люди, упівока!
Люблю я сад великого Пророка!
Перекажіть Йому це, ради Бога!

Згубити тям змусив мене сад,
Зі сліз моїх пролити водоспад!

Довкруг нічого я не помічаю.
Від ночі дня давно не відрізняю.
Моя душа вся сповнена одчаю.
Чудовий саде! Я тебе кохаю!

Згубити тям змусив мене сад,
Зі сліз моїх пролити водоспад!

Джерела віч моїх пересихають.
Журба, як племін, душу обпікає.
На квітах зір уже не спочиває!
Здається, що навколо все ридає!

Згубити тям змусив мене сад,
Люблю я сад, а саду невдогад!

На небо моя мрія ген злетіла,
Над садом розняла пророчо крила.
Твій сад, Пророче, радо облетіла
Й життя моє стражданням обпалила!

Згубити тям змусив мене сад,
Люблю я сад, а саду невдогад!

І що робити далі, вже не знаю!
Лише до саду я шляхи шукаю.
В розлуці з ним сліз туги не ховаю!
Я так люблю безумно! Так страждаю!

Згубити тям змусив мене сад,
Зі сліз моїх пролити водоспад!

Ода Пророку

Я — грішник непокірний і нещасний.
Мені здається, збожеволів я.
Навіщо оправдань шукати вчасних?
Я, винний, на Твоє молюсь ім'я!

Поранений і з вигляду відразний.
Мій стогін часом схожий на виття.
Я — непотрібний! Я — мов той напасник.
Та я молюся на Твоє ім'я!

В моїй душі — вогонь, який не гасне.
Який на попіл спалоє серця.
Та мріяв я про зустріч нашу часом.
І ти озвався на Своє ім'я!

Я загнаний не від недуг напасних.
Без Тебе і життя — це не життя.
Твій світлий Образ лине світом ясно.
Тож хай святиться Праведне ім'я!

Дозволь до Твого пологу припасти.
Скажи, що перейнявся каяттям —
Інакше я, мов скіпка, миттю згасну.
Зціли, Пророче зі святим ім'ям!

Душа палає й корчить у спазмах.
Рятуєш і мене, як гороб'я!
Я — вірний раб. А Ти — владар прекрасний.
Моє прощення — це Твоє ім'я!

В жаги полоні я сліпцем безгласним
Жив без надії — без її знання.
Та край настав тортурам разуразним!
Коли Твоє з'явився ім'я.

Твоєї волі я служник всечасний.
Мій шлях дійшов до краю, де земля
Кінчається... Лиш Ти — приділ оазний.
Вгамуй мій біль — молю Твоє ім'я!

Земне життя — міраж дороговказний.
Та милість Бога знову возсія!
Іде весна — минувся час пропасний.
Святиться хай завжди Твоє ім'я!

Мій друг

Мій Друг — єдиний, справдешний,
Не треба іншого мені.
Сміються від зневіри хай,
Не зичать спокою мені.

Я з Другом істинним — одно,
За це я душу віддаю,
Померти ладен заодно.
Не вічний світ оцей мені.

Я ніби стративсь на умі
У тіла тлінного тюрмі,
Я — у безвиході пітьмі.
І виходу нема мені.

За навіженого не май
Мене, як соловейко й май
Я, Божий раб, за щастя мав
Любов, що зло несла мені.

Та що, Юнусе, я скажу?
У вічність звідси перейду
Палким, за Ним услід піду.
Немає перешкод мені.

Юнус Емре

Твоє молю благовоління

Господи, великий мій!
Господи, єдиний мій!
Кров і плоть Ти дав мені,
Не залиш і зрозумій!

Ми раби Твої повік!
Ми ніхто без ласк Твоїх!
Ти — красот початок всіх!
Нам Свій Образ Ти відкрій!

Ти потрібен (конче) всім,
Незбагнений у красі.
Твій престол на Небесі
Понад світом, Пане мій!

Нам любов даруєш Ти!
Та всієї повноти
Не змогли ще осягти
Ні філософ, ні ариф*!

Назбирав гріхів на міх.
З ними я й покину всіх.
Якщо Ти побачиш їх,
Я — щасливець, Пане мій!

Над усе — Твоя любов!
Ти — душі моєї схов.
Та ключа я не знайшов!
Незбагнений Пане мій!

Терпіння

Якщо ти не спроможешся терпіти,
то й віри не зумієш осягти.
Й на тебе ждуть (ба, ніде правди діти!)
самі поразки всюди і завжди.

Бо кожен діє в особливий спосіб,
по-різному осяна мета!
Та перемоги не здобути зовсім,
коли урве терпіння глузота.

І як вогнем гартують гостру крицю,
і ти себе терпінням загартуй!
Хто кватиться, не зможе додивитись
до всього, і змарнує труд, нехлюй.

Найперше в кожній справі — акуратність,
дотримання її — це як закон.
Інакше дух ширяти втрапить здатність
й завершиться на старті марафон.

Глянь, як павук, набравшись терпички,
плете свого химерного сильця;
І ти довести можеш, що ти значиш,
тоді лиш, як научишся терпця.

І Раю нам ніколи не дістатись,
у Світло не зануритись без меж,
Коли терпіння суті не пізнати!
А решта — то марнота, врешті-решт!

Здавен я жду на тебе терпеливо

О Господи, я про одне молю:
Дозволь торкнутися істинного дива!
Дозволь в приявність вчутися Твою!
Здавен я жду на Тебе терпеливо.

По всьому світі скрізь Твої сліди!
Вода жива для мене — молитви!
До Неба прагну, жду Тебе завжди!
Без Тебе й дня не проживу, можливо.

В моїй душі лютує буревій.
Глибоких ран вже не зцілити в ній.
Ти — ціль моя! А решта — звук пустий!
Вістей про Тебе жду весь час поштиво.

У грудях моїх мрія лиш одна!
Зробити з кубка Вічності ковтка.
З Тобою щоб урвалася путь земна.
Щоб лиш Тебе триматись незрадливо!

Людина з пізнанням

Творця незгасне Світло всю
світобудову відбиває!
Альтернатива Йому — сюр,
а попросту — її немає!

Бо в кожнім звукові Землі
чи в першій-ліпшій з'яві щирій
Знайдеш ти незабутній слід
чи Бога прояв у цифірі!

Лиш той, кому це утямки,
шукатиме із Ним єднання,
Й коли пройде земні шляхи,
то стане гідний воздаяння.

Для тих, за ким правдивий шлях,
одчиняється ворота Раю,
І їх ніде не трафить шляк,
а стрінуть янголи при брамі.

Той, хто всі ночі на землі
Творцю молиться готовий,
Дари здобуде чималі,
життя відродить і оновить.

Остання мить йому байдужа.
Його душа між зорі лине!
Бо він пізнав себе крізь душу —
навіщо створений Всевишнім!

Розп'ята мрія

Геть полум'ям охоплена душа.
Біль серце моє наскрізь протинає.
Давно вже спокій душі не втіша.
І замість нього сльози підступають.

Ім'я Твоє лиш на моїх вустах,
А серце змагає від розлуки!
Душею спопелілою, мов птах,
До Тебе я стенаюся з розпуки!

Сльота осіння впала на весну.
Дорога моя сповнена стражданья.
Мій Господи, завису наджахну
Поклало пекло на Твоє сяння!

Мій світ, квітучий досі, між руїн!
Де луки всохли, де квітки зав'яли!
Осінній вітер вбив у душу клин.
Безжално мрію світлу розп'яли!

Підіймайся і йди!

Світлом явлений народі!
Потерпи! Гряде свобода!
Бо надії — не марнота!
Вірний будь своїм чеснотам!

Уперед! Без зволікання!
Геть відкинь свої вагання!
Путь важка (випробування!),
І тому вона остання!

Не близька твоя дорога,
Та веде в чертоги Бога!
За своїм іди Пророком,
Не кляни судьбу жорстоку!

Вже недовго до світанку.
За весною літо стане.
І планета враз відтане —
Буде світла скрізь в достатку!

Струм життя

Вершини світу споконвічний храм Тобі віддам.
Який належав нам і небесам, — Тобі віддам.

Я в небі весь і піднімаю там любовний стяг,
Багряну хвилю квітів і нестям Тобі віддам.

Навзаєм рад із саду битія відроді плодам
І з древа мрій розкішний фіміам Тобі віддам.

З верхОм од сонця доль я повтїшав
любовний шал,
І схід його — незгасний небосяг — Тобі віддам.

Любов'ю всяк мій капіляр набряк, і без стида
Весь біг до мозку всіх кісток моїх Тобі віддам.

Ти знову в край грудей моїх зайди,
свій світ знайди,
Я вірності державу назавжди Тобі віддам.

Вберу в намисто Всесвіт у разки
з коштовних слів —
Блиск їхній, який сяє, мов зірка, Тобі віддам.

Галина ПЛАЧИНДА,
журналістка

Як Письменницький сквер став

Шостого жовтня Комісія з питань найменувань КМДА на своєму засіданні прийняла рішення про перейменування Скверу Чкалова, котрий знаходиться в самінькому центрі Києва, на Сквер Богдана Ступки.

Як зазначається у протоколі засідання Комісії, рішення таке прийнято, “враховуючи звернення БО “Благодійний фонд “Богдана Ступки” про перейменування Скверу Чкалова на Сквер Богдана Ступки”. Рішення було прийнято практично миттєво.

Все було би нічого, адже Богдан Ступка – один з найскаривіших українських акторів, відомий театральний діяч.

Та справа в тому, що ідею перейменування скверу – ще рік тому – ініціювала потужна команда столичних інтелектуалів, літераторів, учених, митців. Варіант перейменування ні у кого не викликав сумнівів. Сквер має називатися “Письменницький”. Власне, ця неформальна назва скверу прижилася серед киян вже віддавна.

Гадаємо, нема вже тих, хто не знає про багаторічну боротьбу місцевих мешканців проти забудови Чкаловського.

Роками забудовник не полишає надії збудувати практично у сквері так звану “капсулну” висотку. Роками Київрада підіграє забудовнику. Роками тягнуться судові засідання. Роками люд, котрий живе довкола, організовує все нові й нові акції на захист цієї чи не єдиної у середмісті зеленої зони, аби резонанс довкола забудовницького безчинства не спадав.

Ось в такому контексті з’явилася ідея написати лист – і не до столичного начальства, яке лояльно ставиться до беззаконня, яке творять забудовники, а до перших осіб держави.

Так і з’явився лист на ім’я прем’єр-міністра України, про який ми вже писали рік тому.

Нагадаємо коротко його зміст.

“Звернутися до Вас, – написали видатні діячі української культури до прем’єра – змусила загроза знищення скверу імені Валерія Чкалова в історичному центрі столиці (кияни його давно прозвали “письменницьким”), який громада боронить від ненаситних забудовників уже багато років.

Протистояння почалося іще в 2016 році, коли жменька місцевих мешканців повалила паркан будмайданчика, що несподівано виріс практично на території скверу.

Лише розголос, рішучий спротив та налаштованість громадян стояти до останнього на захисті своєї крихітної зеленої зони відпочинку – єдиної, що залишилася на багато довколишніх кварталів, завадили протягом усіх цих років звести тут новомодну нині “капсулну” висотку...

Допустити цього категорично не можна.

І не лише тому, що сквер ім. Чкалова – епіцентр літературно-культурного життя України протягом багатьох десятиліть. Адже довкола розташовані так звані “письменницькі” будинки, серед яких відомий усієї країни РОЛПТ, де мешкали В. Сосяра, П. Тичина, М. Стельмах, О. Гончар, А. Малишко, М. Рильський, М. Бажан, Ю. Збанацький, М. Руденко – відомий у всьому світі правозахисник, дисидент, Герой України. Словом, цвіт українського красного письменства. У будинку, що виходить вікнами у сквер, проживає знаменита Ліна Костенко. Тому ці лавочки, ці старезні дерева, які – поки що! – ростуть у сквері, пам’ятають класиків, бо під їхніми розлогими кронами у прямому сенсі творилася українська література.

Сквер необхідно зберегти не лише тому, що в 2025 році він святкуватиме своє століття. Офіційно сучасний Чкаловський сквер існує з 1925 року, коли його було прикрашено фонтаном Термена, яких по всьому місту сьогодні лишилося всього три. Хоча насправді сквер з’явився набагато раніше – його було запроєктовано як єдиний ансамбль разом із Київськими вищими жіночими курсами, збудованими поряд на-

прикінці XIX століття. Дослідники київської історії стверджують: у сквері не росло навіть двох однакових дерев. Вважаємо, доцільно було би в рамках відзначення ювілею одного із найстаріших скверів столиці подумати про створення тут потужного культурно-мистецького простору, а сквер перейменувати на “Письменницький”.

Та передусім сквер необхідно вберегти від знищення, бо, наголосимо ще раз, – це чи не єдиний зелений клаптик серед кам’яних джунглів, на які – за сприяння нинішнього мера й забудовників на кшталт Дениса Москаля – перетворився сьогодні історичний центр Києва. Такі одіозні персони своїм незаконним будівництвом (те, що вже велоса й має ось-ось відновитися на місці Чкаловського скверу, порушує всі державні містобудівні норми – тільки сухий перелік порушень зайняв би окрему сторінку) перетворюють столицю європейської держави на маргінальне, провінційне, безперспективне, нецікаве ані для інвесторів, ані для туристів захолюста...

Нагадаємо й імена підписантів: Іван Дзюба, літературознавець, дисидент радянських часів, Герой України, академік НАН України

Дмитро Павличко, поет, Герой України

Ада Роговцева, акторка театру та кіно, народна артистка УРСР, народна артистка СРСР, Герой України

Євген Станкович, композитор, народний артист УРСР, Герой України

Микола Жулинський, літературознавець, директор Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України, академік НАН України

Олександра Коваль, організаторка Національного книжкового “Форуму видавців у Львові”, директорка Українського інституту книги

Іван Малкович, поет, директор видавництва “А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА”, лавреат Національної премії України імені Тараса Шевченка

Богдан Бенюк, актор театру і кіно, народний артист України, лавреат Національної премії України імені Тараса Шевченка

Богдан Горинь, політичний та громадський діяч, дисидент радянських часів

Юрій Шербак, письменник, дипломат, професор, лавреат Літературної премії ім. Юрія Яновського

Марина Зерова, доктор біологічних наук, заслужений діяч науки і техніки України, племянниця Миколи Зерова

Марія Матіос, письменниця, політична діячка, лавреатка Національної премії України імені Тараса Шевченка

Роман Балаян, кінорежисер, сценарист, лавреат Державної СРСР, народний артист України, дійсний член Національної академії мистецтв України

Павло Мовчан, поет, голова Всеукраїнського товариства “Просвіта” ім. Тараса Шевченка, лавреат Національної премії України імені Тараса Шевченка

Любов Голота, поетеса, лавреатка Національної премії України імені Тараса Шевченка

Володимир Яворівський, письменник, громадсько-політичний діяч, лавреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, член Наглядової ради Національної суспільної телерадіокомпанії України

Василь Шкляр, письменник, лавреат Національної премії України імені Тараса Шевченка

Юлія Литвинець, генеральна директорка Національного художнього музею України

Неля Куковальська, генеральна директорка Національного заповідника “Софія Київська”, заслужений працівник культури України

Михайло Слабошпицький, письменник, видавець, лавреат Національної премії України імені Тараса Шевченка

Олена Олійника, віце-президентка Національної спілки архітекторів України

Валентина Гончар, дружина письменника, Героя України Олеса Гончара

Раїса Руденко, дружина письменника, Героя України Миколи Руденка

Та ще близько сотні прізвищ видатних діячів української культури...

16 вересня 2020 року, понад рік тому, лист було зареєстровано в Секретаріаті Кабінету Міністрів України та – з резолюцією прем’єр-міністра Д. Шмигала – надіслано в КМДА, Міністерству культури та інформаційної політики, Міністерству довкілля та природних ресурсів України.

Згодом, за підписом заступника голови КМДА Вячеслава

Непопа, з’явилася й відповідь на “лист інтелігенції”. У ній, зокрема, зазначалося: “Станом на сьогоднішній день здійснюється актуалізація та приведення проекту Генерального плану Києва у відповідність до вихідних даних, актуальних на 01.01.2019 року та змін законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних та інших державних норм, стандартів і планів. Відповідно до статті 21 Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності”, громадському обговоренню підлягають розроблені в установленому порядку проекти містобудівної документації на місцевому рівні: генеральні плани населених пунктів, плани зонування територій, детальні плани територій. Порядок проведення громадських слухань, врахування громадських інтересів під час розроблення містобудівної документації на місцевому рівні затверджено Постановою Кабінету Міністрів України № 555 від 25.05.2011.

Згідно із законодавством, у друкованих засобах масової інформації (не менш як у двох) та на офіційному сайті Департаменту містобудування та архітектури КМДА будуть опубліковані повідомлення про оприлюднення проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку і повідомлення про початок процедур розгляду та врахування пропозицій громадськості. У повідомленнях буде зазначена інформація про дату початку та строки здійснення процедури громадських обговорень, дату, час і місце проведення громадських слухань...”

Про ідею перейменування скверу в Письменницький – ні слова. Втім, за рік, що минув, і про громадські слухання щодо розробки та впровадження генерального плану Києва від столичної влади – нічирчик. Відомо лише, що Кличко звільнив керівника КО “Інститут Генплану м. Києва” Сергія Броневицького за зрив роботи по розробці цього основоположного для міста документа...

І ось – ніби грим серед ясного неба – Комісія з питань найменувань приймає рішення про перейменування скверу. Робиться це блискавично. За кілька тижнів. Без жодного обговорення. Без залучення громадськості. І головне – ігноруючи той факт, що інтелігенція столиці давно і однозначно озвучила свою точку зору на те, як має називатися цей знаковий для киян сквер.

У соцмережах піднялося прогнозоване обурення.

Ще до появи цього скандального рішення Комісії КМДА, письменниця Марина Grimich писала на свій сторінці у Фейсбуці:

“Чкаловський сквер – це НЕВІД’ЄМНА ЧАСТИНА так званого “письменницького села”, розташованого в центрі Києва, який МАЄ СТАТИ заповідною історико-культурною зоною.

Заручником кулуарних домовленостей

Навколо нього розташовані три (а по суті чотири) письменницькі будинки: РОЛІТ – перша і друга черги (на розі вул. Богдана Хмельницького і вулиці Михайла Коцюбинського, доба конструктивізму); будинок по вулиці Коцюбинського, 2 (брат “хрещатицького” післявоєнного “стилю кийського тортика”); письменницький будинок по вулиці Гончара, 52, з видавництвом (1980-ті).

Рильський, Стельмах, Малишко, Яновський, Гончар, Сосяра, Вінграновський, Ліна Костенко...

А назагал – це кілька сотень визначних і невідомих киявців, які є історією українського літературного процесу ХХ–ХХІ століття.

У цьому скверіку БЕЗ ПЕРЕБІЛЬШЕННЯ варився, тушкувався, пікся, смажився український літературний процес ХХ століття. Українська літературна спільнота (навіть ті, хто тут не жили, а ходили в гості до колеги-письменників і у видавництво “Радянський письменник”, який потім став “Український письменник”) полишила тут свої сліди, відбитки пальців, уривки таємних розмов, чорновики літературних творів, а часом (чого гріха таїти) недопапки і пляшечки з-під алкогольних напоїв.

На цих алейках виростили діти письменників, а вони самі, ставши немічними і нікому не потрібними, кульгали тут, намотуючи круги, ділячись самі з собою своїми спогадами.

КИЇВРАДО! Віддай нам Чкаловський скверик!

Ні – МАНКУРТАМ!

Ми, письменники, їхні діти, внуки, редактори, коректори, – всі, кому не байдуже літературна історія Києва, хочемо тут мати історико-культурну заповідну зону “Кийське письменницьке село”, а не вашу огидну забудову...”

Журналістка Галина Плачинда, яка живе поруч зі сквером, розмістила у Фейсбуці: “Богдан Ступка – один із найскрапівших українських акторів, театральних діячів сучасності. Та жив він на вулиці Марії Заньковецької, навпроти свого рідного театру. І було би цілком логічно, аби його іменем була названа площа напроти Театру ім. Франка.

Наш сквер варто перейменувати у Письменницький хоча би із поваги до пам’яті тих українських письменників, поетичне слово котрих було обігране енкаведистською кулею.

А таких в сучасній історії України – сотні.

Будинок РОЛІТ, чиї вікна виходять на сквер, за майже століття свого існування став вмістилищем людських трагедій, зломлених доль і смертей – не лише буквальных, а й творчих.

Обговорюючи проєкт реновації скверу, виникає ідея перенести пам’ятник Валерію Чкалову в Міжнародний аеропорт “Київ” – повітряні ворота столиці, бо попри все, ця мужня людина багато зробила для розвитку усієї світової авіаційної галузі, а на його місце встановити пам’ятник усім

знищеним українським письменникам.

Не тут і не зараз мені розповісти про план знищення української інтелігенції як складової усієї України. Частково цей люджерський, імперський план кремлівським терористам вдалося здійснити.

Тому дивно, чому досі наша держава належним чином не артикулювала цього страшного факту. Так і не озвучено першими особами держави тієї простої істини, що, знищивши духовну основу нації, було смертельно поранено її, нації, душу і все, що відбувається сьогодні з нами – це прями наслідки тієї катастрофи. Що перші постріли нинішньої російсько-української війни пролунали під час розстрілів Леся Курбаса, Миколи Куліша, Миколи Зерова, Валер’яна Підмогильного та ще сотень українських діячів на Сандармоху чи під час допитів Володимира Сосяри, Максима Рильського, Андрія Малишка, Григорія Косинки в енкаведистських застінках колишнього Інституту благородних дівичів...

Я звертаюся до Марини Зерової, Євгена Перебийноса, Лесі Яворівської, Марини Гримич та Ігоря Осташа, Андрія Осадчука, Олеси Жулинської, Тараса і Лесі Томенків, Сергія Сингаївського, Тараса Кононенка, ви, діти українських письменників та літераторів, вже маєте власне ім’я і вагу у суспільстві, ви усі – мої сусіди, ми росли усі разом в нашому письменницькому будинку, цей сквер – ваш рідний сквер, і кому як не вам знати страшну історію українського письменства, усієї української інтелігенції, і не тільки знати – а й розповісти про це суспільству. Навіть ось таким чином, навіть посприявши у появі в центрі Києва вимріяного нами мистецько-культурного простору, який буде називатися Сквер письменників.

Попіл розстріляного Відродження стукає у ваші серця, я це знаю...”

Відповідь від “Благодійного фонду “Богдана Ступки” на гостру реакцію соцмереж не забарилася.

“Перейменування скверу імені Валерія Чкалова на сквер імені Богдана Ступки допоможе збереженню цієї історичної локації від можливої забудови, – говорилося в ній, – сквер імені Ступки не суперечить концепції Письменницького скверу, але дає можливість через відоме в світі прізвище, зберегти землю від знищення. Й перетворити сквер на сучасний мистецький хаб, оскільки Фонд зацікавлений у тому, щоб сквер був увічнений у пам’яті Києва, в його історичній топоніміці.

Письменницький сквер – назва деперсоніфікована. Поруч, у РОЛІТі, в різний час жили письменники, проте чи Богдан Ступка не був промоутером і української літератури?

Мені складно уявити, щоб варвари-забудовники прийшли до скверу імені Богдана Ступки з бульдозерами. Наш Фонд робитиме все, щоб у сквері були проведені літературно-мистецькі акції, різні культурні івенти, які утвдять за ним славу письменницької локації за духом.

У рік ювілею актора-легенди важливо було б об’єднати наші зусилля, щоб сквер, який ми любимо як місце сили культури, здобув ім’я видатного діяча української Культури”.

Об’єднувати зусилля – прекрасний заклик, який, на жаль, іде урозріз з діяннями, тому мусимо, все ж, дещо зауважити.

По-перше, големи деклараціями на кшталт “бульдозери забудовників не посміють зайти у сквер Ступки” його не врятуєш. Сумніваємося, що керівництво Фонду взагалі розуміє, яка складна процедура надання охоронного статусу скверу – котрий єдиний може забезпечити його від

збудови. І яку, крок за кроком, рік за роком, – проходять люди, які захищують сквер.

По-друге, у “лісті інтелігенції” вже містилася пропозиція створення культурно-мистецького простору в сквері, і, на відміну від теоретичних заяв керівництва Фонду, ініціаторами ідеї вже розроблено проєкт такого простору, який в скорому часі буде представлено громадськості.

По-третє, славні ювілеї нещодавно відзначили також і видатні мешканці РОЛІТу. Приміром, минулого року відзначалося століття Героя України, засновника Української Гельсінської Групи, письменника, філософа, перекладача, політв’язня, котрий 12 років провів у радянських таборах суворого режиму на заслання, без перебільшення – одного з тих, кого ми зведемо “совістю нації” – Миколи Руденка. Прізвище його вдови, уже, на жаль, покійної, також серед підписантів листа з прохання про перейменування скверу на Письменницький.

Небажання представниками Фонду Ступки врятувати настрій людей, котрі мешкають довкола скверу, призводить до напруги та конфліктів. Тому вже й на рекламних конструкціях, виставлених у сквері, з яких агітують за перейменування у сквер Ступки, чорною фарбою хтось написав ПРОТИ.

Так стається, коли до думки громадськості не прислуховуються. Тож сподіваємося, саме думка громади стане визначальною у дискусії, чие ж ім’я має носити багатовіковий сквер у центрі міста.

Нині триває обговорення проєкту рішення, вже прийнятого Комісією з найменувань і переданого в Київраду, про перейменування Скверу ім. Чкалова на Сквер Ступки.

Ми публікуємо QR-код, зісканувавши який, ви відразу можете перейти на сторінку обговорення і проголосувати так, як велить вам серце.

Анатолій Збанацький, член Комісії з питань найменувань КМДА, завідувач відділу “Київ періоду новітньої історії” Музею історії Києва, прокоментував нашої газеті ситуацію довкола перейменування скверу: “Не так давно вже була спроба перейменувати цей сквер на честь загиблого білоруського журналіста Павла Шеремета. Проте тоді мені вдалося переконати Комісію з питань найменувань у тому, що цей сквер повинен називатися ім’ям відомого українського письменника. Але спілка письменників України повелася абсолютно пасивно. Результат – з’явилися нові недоречні пропозиції. Богдан Ступка – геніальний актор, гордість України. СКВЕР НА ЙОГО ЧЕСТЬ МАЄ БУТИ, АЛЕ НЕ ТУТ. Письменницький сквер – це саме те, що треба...”

Відповідаючи на запитання, чи можна зараз громадськості подати свою, альтернативну пропозицію про перейменування скверу на “Письменницький”, Анатолій Григорович зауважив:

“Механізм перейменування – довготривалий процес. Спочатку Комісія вирішує, чи можна розпочати процес перейменування. Якщо вона більшістю голосів каже “ні”, розгляд питання припиняється. Коли ж Комісія погоджується, то починається громадське обговорення. Якщо пропозиція підтримується громадськістю, то питання знову повертається на розгляд Комісії. Проте це вже формальна справа. Хоча у випадку кандидатури Шеремета, яка вже пройшла через громадське обговорення і отримала схвалення, комісія проголосувала “проти” і питання остаточно було зняте з порядку денного. Що стосується кандидатури Богдана Ступки, то попередній розгляд справи вже відбувся. Зараз громадське обговорення... Коли йшло голосування, жодної пропозиції щодо письменників внесено не було. Зважаючи на це, я особисто вважав, що це далеко не найгірший варіант. Тепер, знаючи, що є пропозиція назвати цей сквер ПИСЬМЕНИЦЬКИЙ, я її абсолютно підтримував. ЦЕ НАЙКРАЩИЙ ВАРИАНТ.

Практично все залежить від думки громадськості Києва. Дуже важливе електронне голосування. Кожний зі свого комп’ютера може проголосувати. Це буде враховано і вплине на прийняття рішення, яке остаточно приймуть депутати Київради. Отже, треба агітувати людей прийняти правильне рішення. Я з дитинства пам’ятаю, що і будинок люди завжди називали письменницьким, Поруч сквер ім. Олеси Гончара. Там взагалі чотири письменницькі будинки, побудовані в різні роки. Так що все логічно. Треба розповісти людям, як правильно голосувати з комп’ютера”.

Секретар Комісії з найменувань **Ярослав Шибанов** у розмові з нами зауважив, що ініціатором перейменування скверу – представником Фонду Богдана Ступки, було, цитуємо Ярослава Миколайовича, “принципово перейменувати саме цей кийський сквер”. Нам дещо незрозуміла така “принциповість”, адже в Києві безліч безіменних скверів, які можна було би назвати на честь великого актора, не створюючи конфлікту ситуацію на рівному місці.

Редакція надіслала також інформаційний запит директору Департаменту комунікації КМДА і члену Комісії найменувань Роману Лелюку, попрохавши пояснити, чому члени Комісії ще до свого голосування не спробували переконати ініціаторів поступитися своїми принципами та розглянути можливість будь-якого іншого парку чи скверу на честь Богдана Сильвестровича.

На момент верстки номера відповіді на наш запит не надійшло.

А поки – електронне голосування за перейменування скверу триватиме до середини грудня.

За цей час громада столиці підготує та передасть на розгляд Комісії про перейменування скверу тим іменем, яким віддавна називають цей сквер кияни – ПИСЬМЕНИЦЬКИМ.

“З висоти осіннього листка...”

До 80-річчя від дня народження Леоніда Талалая

Інна ЖАРЮК,
м. Київ

Завершується перша декада листопада. Дедалі просвітленишим стає світ навкруги і всередині нас, гостро передчується невідворотність перших морозів. У цю світлу пору, 80 осеней тому, прийшов у світ надзвичайно талановитий український поет, представник так званої “тихої” лірики, майстер вишуканого поетичного слова Леонід Талалай. У побуті (і навіть у власних віршах) він часто називав себе “дитиною листопада”, бо і справді його дитячий світ був хистким і незатишним у ті страшні воєнні і повоєнні роки. Але попри все майбутній митець знаходив сили протистояти вітрам часу:

*А в центрі тільки я,
Литина листопада,
Єдиний диригент і чародій на мить,
Дарма, що народивсь під зіркою,
що пада,
В саду, що обліта, на вітрі, що горить!
("Глибокий сад")*

Хоча тодішня дійсність була жорстокою і безпросвітною, хоча світ зустрічав дітей воєнного покоління холодно і непривітно, наш поет згадує своє дитинство, як неповторні, золоті часи, коли:

*Ще палахкоче ранній схід,
ще сонце дивиться у небо,
і на траві дитячий слід,
який веде тебе до тебе.
("Ще палахкоче ранній схід...")*

Дитинний внутрішній світ поета – чистий і прекрасний, бо такий же прекрасний і гармонійний світ навколо, так хочеться щодня нестримно той світ пізнавати, дивуватись його таємницям:

*І сонця плями біля хати
гарячі, мов дитячі п'яти,
якими світ кудись біжить...
("Така роса, палахкотить...")*

Останні рядки привертають увагу вдумливого читача незвичною метафорою – “біжить” не дитина, а світ. І мимохідь перед внутрішнім зором постає рухомий образ світу і часу. Час і простір пов’язуються воедино і слухаються “гарячих, дитячих п’ят”. І справді поезія Л. Талалая – напорчуд легка, пройнята небуденною, оригінальною образністю, наскрізь метафорична. “В поета немає жодного слова у номінативному розумінні”, – зазначає Тарас Салига, ці слова абсолютно справедливі і для поетичного світу Л. Талалая. Його вірші струмують свіжим асоціативним ладом, несподіваністю образів-символів, генеруванням нових художніх смислів.

*Під кроною
навскіс
пробірка проміння
де праху земного святкове роїння,
як бал безтілесності,
світла і тіні, –
це все, що від літа лишилося нині,
це все, що невдовзі лишиться від нас...
Та як до дітей
усміхається час,
і сонячним зайчиком
сонячна мить
по стежці з крайчиком щастя біжить.
("Під кроною навскіс...")*

Метафора “мить по стежці з крайчиком щастя біжить” творить калейдоскоп світлих уявлень, переживань, дитинних відчуттів. Час втілюється у щось зриму і віщує невідворотність щастя. Іманентні асоціації розвивають специфічну оптимістичну світобудову, гармонійну в її найсправжнішій суті.

Ця поезія суголосна творам В. Свідзінського, В. Мисика, Є. Плузника. Леонід Талалай успішно розвиває традиції класичного вірша, його лірика цікава неповторним, суто “талалаївським” звучанням,

поліфонічністю смислів, образною повнотою. Вважається, що поет – це людина, яка через свій власний досвід здатна виражати загальні почуття, близькі мільйонам. Поетичне слово Л. Талалая близьке і зрозуміле не лише представникам елітних мистецьких кіл, а й пересічному читачеві, естетичний вплив “талалаївського” слова на особистість – беззаперечний.

Володимир Базилевський зазначає: “Талалай із тих поетів, чиє слово абсолютно невіддільне від природи, яку він умів читати доглибини”. Поет і справді вибудував неповторний поетичний світ, якому притаманні висока одухотворена неоднорічність образів, взаємозв’язок природи із внутрішнім світом людини, гармонійне поєднання розумового та емоційного. Вчитаемось в опис тиші і будемо намагатися її відчутти:

*Як стій стоять комиші,
навколо – ані душі,
лише прибува, як повінь,
як з потойбіччя тиша.
Із лісу виходить олень –
і тиші стає ще більше.
("Осліплює обрій нікелем...")*

Ще М. Вінграновський зазначав, що “у поезіях Талалая багато простору, повітря, що дозволяє читачеві почути не лише звук самого слова, а й відлуння цього звуку”.

*Ранок такий дзвінкий!
Холодно від роси.
Боюсь вимовити слово –
тиша, як терези.
("Ранок такий дзвінкий!")*

Поезіям Л. Талалая властиві сугестивність, медитативність, світла замисленість, притишена розмова з собою, інтроспективність. Бо серед справжнього народжується справжнє, бо заглиблення в себе – це завжди здійснення над собою і світом. Поезії Л. Талалая такі ж природні і справжні, як свіжість води у спеку, як глибина небес, як шерехи осіннього плину.

За Л. Талалаєм, “фіксує око, проявляє душа”. Чутливе око і вухо автора вловлює найтонші зміни, відтінки в природних явищах, автор точно співвідносить їх із внутрішнім світом ліричного героя, створює як вражаючі об’ємні панорамні образи так і майстерно “подрібнює”, деталізує художні картини.

Ліричний герой поета – “чистий” лірик, людина глибоко одухотворена, вознесена над буденністю. Духовність ліричного героя – беззаперечна, він чітко вибудовує свою власну концепцію буття. “Світлішим стає вночі, те, що за день на мовчиш”, – зізнається він. В. Базилевський стверджує: “Талалай – носій мудрого ліризму, якості рідкісної у нашій поезії”. За визначенням В. Базилевського, у своїх творах Л. Талалай виступав “думаючим сердцем”:

*Ти самотньо стоїш серед плину,
що уже дістає до гілок,*

*і стискають твою серцевину
нашаровані кола думок.*

*Серцевина, як голка у небо,
колам обрії стали тісні,
райські птаці сідають на тебе
і співають про пекло пісні.
("Дерево серед плину")*

Поезія Л. Талалая сповнена душевним теплом, зворушує емоційною глибиною, відзначається високою художньою інформативністю. Прикметно, що для своїх творів автор вибирає буденну основу, і через неї відкриває читачеві небуденний зміст, багатшаровий підтекст, непомітні на перший погляд деталі. Відтак твориться особливий світ, в якому незримо стає видимим, де починає звучати те, що раніше мовчало:

*Дрібен дощик на осінній сад,
світиться стоючий виноград,
багрянє крона поріділа,
в яблука заплакана щока,
і на світ дивитися несела
з висоти осіннього листка.
("Дрібен дощик на осінній сад")*

Плинність світу і людини, просвітлену тиху радість, замислений сум поет гостро відчував саме восени. Л. Талалай – поет “осінній”, співець “оголених тополь”, “саду без листу і пісень”, “жовтня в гаї”, “димів листопада”. Напевне, “осінніх” віршів у творчому доробку поета, порівняно із іншими авторами, найбільше.

Натурфілософська спрямованість, сама природа налаштовують ліричного героя на роздуми про таємниці світобудови, нагадують про нерозривний взаємозв’язок людини і природи. Тому у вдумливого, схильного до емпатії читача, ця поезія викликає глибокий душевний трепет, малює перед його внутрішнім зором щемливі картини:

*Серце зацемить – усе позаду.
Все позаду... Догоряє день.
Все позаду і не вийти з саду,
що уже без листя і пісень.
("Хтось неначе дивиться у спину...")*

У творах поета розвиток теми пам’яті і часу, як філософської буттєвої категорії, зустрічаємо найчастіше. Анрі Бергсон стверджує, що “по суті всі відчуття – це

вже пам’ять”. Поезія Л. Талалая насичена почуттями і відчуттями, що переносять нас назад, у минуле, до чогось несказанно дорогого і нездійсненого:

*Волого чорніє
знайома дорога,
яку не пройти,
не спіткнувшись об спогад.
("Все глибшає осінь...")
Жалкує за часами,
де щастя відбила
душа молода,
як тінь перелітну
стояча вода.
("Все глибшає осінь...")*

Минуле повертається знову, щоби зближуючись із теперішнім, засяяти ще яскравіше.

Платон визначає пам’ять, як “відбиток персня на воску”. Такі “відбитки”, “сліди” зустрічаємо і в поезіях Л. Талалая.

*...і щастя відбила
душа молода,
як тінь перелітну
стояча вода.
("По вінця наповнений світ...")
Так світиться течія,
що повертає спомин
туди, де снопом соломи
дощик сліпий стояв.
("Так світиться течія...")*

Свідомо насичуючи статтю цитатами, авторка прагне єдиного – поділитися з читачем світлом високого мистецтва, відчуттям незрівнянного духовного багатства українського слова.

Останні роки свого життя Л. Талалай втишено провів наодинці з природою, на острові Водників на Дніпрі, він – уважний спостерігач, що пильно підглядає таємниці природи. Небуденна свіжість сприйняття, здатність зазирнути у глибину суть речей наділяє його поезією глибоко індивідуальними, особистісними рисами.

Поетиці Л. Талалая притаманне екзистенційне бачення дійсності крізь призму усамітнення. Це поет глибокої печалі, просвітленого суму, наскрізного катарсисного оновлення. Абсолютне поринання в нутро одинацтва, не пригнічує ліричного героя – навпаки, сповнює його оновленням духовних сил, істотним духовним переродженням:

*Світло так, що не бува світліше,
тільки це вже світло без тепла,
осінь оголилася до тиші,
пісня до молитви знемогла.
("Світло так, що не бува світліше...")
Поет відчуває незнищенність душі у незатишному, хисткому світі, йому відкривається її невмирущість:
Сніг від зорі палахкотить
і сад чорніє... Скоро смеркне.
Душа болить. Нехай болить –
її не жаль, вона безсмертна.
("Сніг від зорі палахкотить...")*

Лірика Леоніда Талалая – це справжній храм поезії, непідробний камертон, найсправжніший акт величі людського духу. Це – поезія серця в найповнішому, найтоншому її вияві.

Духовна музика – від Бортнянського до Леонтовича

Оксана ЧУПИЛКО,
журналістка
Фото: творче об'єднання “Гілея”

Регіональний представник УІНП в Полтавській області Олег Пустовгар зауважив, що уродженець козацького містечка Глухів Дмитро Бортнянський був першим українським композитором-універсалом: автором романсів, опер, творцем нового типу хорового концерту; першим, чий музичні твори почали виходити друком. Батько майбутнього композитора Степан оселився у Глухові за кілька років до народження Дмитра, а в 1755 році здобув чин козацького сотника у гетьмана України Кирила Розумовського. При дворі гетьмана часто показували оперні вистави, які батько дозволяв Дмитрові подивитися. Гетьман звернув увагу на талант малого Дмитра і наказав призначити у Глухівську співацьку школу. Невдовзі опиняється у Санкт-Петербурзі. З 1768 року Бортнянський навчався у Венеції, грав на клавесині та органі, відвідував венеційські театри, опановував твори європейських музикантів, дебютував як композитор – автор опер, які захоплюючи італійська публіка.

У 1796 році Бортнянський стає директором співацької капели у Санкт-Петербурзі. 30 років життя композитор присвятив перекладанню стародавніх церковних піснеспівів і написанню своїх знаменитих хорових концертів.

Обласний осередок Національної спілки композиторів, творче об'єднання “Гілея”, Полтавський офіс Північно-східного міжрегіонального відділу Українського інституту національної пам'яті (УІНП) за підтримки Департаменту культури і туризму облдержадміністрації та Департаменту культури, молоді та сім'ї Полтавської міської ради влаштували в Полтавській галереї мистецтв імені Миколи Ярошенка просвітницький музичний захід, присвячений пам'ятним датам: 270-річчю з часу народження видатного українського композитора, диригента, співака Дмитра Бортнянського та 100-річчю заснування Всеукраїнського музичного товариства імені Миколи Леонтовича.

Найвідоміші з них – 35 чотириголосних хорових концертів, написаних на тексти псалтиря. У 1882 році було видане повне зібрання духовно-музичних творів Дмитра Бортнянського у 10-ти томах.

“Наш концерт також є присвятою й 100-річчю Всеукраїнського музичного товариства імені Миколи Леонтовича”, – звернули увагу присутніх голова Полтавського обласного осередку Національної спілки композиторів України Тамара Парулава та президентка Творчого громадського об'єднання “Гілея” Світлана Гогохія. А Олег Пустовгар розповів про тих діячів товариства, чие життя пов'язане з Полтавщиною. Це і Федір Попадич, уродженець Диканського краю на Полтавщині, який у часи Української революції 1917–1921 рр. очолював Полтавський український національний хор. Це і теоретик українського танцю, жертва сталінських бузурів Василь Верховинець, який завідував кафедрою мистецтвознавства Полтавського

інституту народної освіти. Один із засновників Товариства, хоровий диригент, перший керівник знаменитої капели “Думка” – Нестор Городовенко народився неподалік Лохвиці. Належав до Музичного товариства і Гнат Хоткевич – бандурист, композитор, жертва сталінського терору, у 1928–1932 рр. – художній керівник Полтавської капели бандуристів.

Всеукраїнське музичне товариство мало на меті розвиток української національної музичної культури, а поштовою до створення стало зумисне вбивство співробітником Всеросійської надзвичайної комісії з боротьби з контрреволюцією “українського Моцарта” – хорового диригента, автора славнозвісного “Щедрика” Миколи Леонтовича. Діячі товариства увічнювали пам'ять Леонтовича у назвах вулиць, видавали журнал “Музика”, влаштували тисячі концертів, ініціювали створення Асоціації сучасної музики, представили українську культуру для

європейців на масштабній виставі у Франкфурті.

“У 1928 році російсько-комуністичний режим ліквідував Всеукраїнське музичне товариство імені Миколи Леонтовича за “проведення української націоналістичної лінії”. Переважну більшість діячів товариства окупанти ув'язнили, заслали до концтаборів або розстріляли. Це наслідок окупації УНР більшовицькою Росією і це нині, через сто років, під час новітньої російсько-української війни за незалежність – нагадування і урок історії для нас усіх”, – підсумував Олег Пустовгар.

Культурно-мистецький захід “Естафета української духовної музики” відбувся за участю камерного хору “Гілея” – відомого колективу з понад 20-річним стажем, лауреата восьми міжнародних хорових конкурсів і низки

фестивалів духовних піснеспівів, який подорожує і в Україні, і за кордоном. Історія колективу бере початок з 1998 року. Тоді заслужений працівник культури Павло Лиманський зі Світланою Гогохією згуртували небайдужих і створили камерний хор.

Розпочався концерт славнозвісним “Щедриком” Миколи Леонтовича (соло Ганна Кір'ян). Публіка захоплюючи сприйняла ще один його твір “Богородице Діво, радуйся” та “Благослови, душе моя, Господа. З літургії Іоана Златоуста” Кирила Стеценка. Звучали й твори Дмитра Бортнянського “Достойно єсть” та “Многая літа”.

“Сьогодні мали нагоду доторкнутися не тільки до сакральної спадщини духовної музики, а й до доробку наших сучасників – полтавських композиторів Юлії Корженко та Сергія Горюновича”, – наголосила Світлана Гогохія.

Ганна Кір'ян, диригент-хормейстер “Гілеї”, замилювала слухачів соло “Щедрика” Леонтовича. “Молитва, чудові голоси хористів, гармонійна взаємодія диригента з хором, відкритість і доброзичливість публіки, внутрішнє єднання душі з Богом. Хочеться і надалі разом творити і надихати слухачів на глибинні роздуми про вічне!” – поділилася враженнями пані Ганна. А її колега Вікторія Дроздова розповіла, що давно мріяла розучити з хором колядку “Пречиста Діва”. “Взимку це була одна з незавершених справ. Коли відновилися репетиції – відразу узялася за неї. З першої фрази відчула зворотній зв'язок з хористами – твір сподобався, “зайшов”! А далі – репетиції в умовах карантинних обмежень... Але все вдалося! Відчуваю відповідальність, адже наш хор є єдиним носієм, “хранителем” академічного хорового співу на Полтавщині”, – зауважила пані Вікторія.

Атмосфера в залі засвідчила, що полтавська публіка спрагла до дарунків “Гілеї”.

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА “ПРОСВІТА”
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

Будьмо разом!
ПЕРЕДПЛАТА—2022

Вартість передплати
(з доставкою і поштовими витратами):
Поштовий індекс — 30617. Сторінка у каталозі — 66

на 1 місяць	28 грн 14 коп.	на півроку	152 грн 84 коп.
на 3 місяці	79 грн 42 коп.	на 11 місяців	276 грн 54 коп.

Засновник:
Всеукраїнське
товариство “Просвіта”
імені Тараса Шевченка
Регістраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН
Відповідальна за випуск
Любов ГОЛОТА
Редколегія
Любов ГОЛОТА (голова),
Павло МОВЧАН,
Микола ТИМОШИК,
Георгій ФІЛІПЧУК
Заступник головного редактора
з виробничих питань
Наталія СКРИННИК
278-01-30 (тел./факс)

Відповідальний секретар
Ірина ШЕВЧУК
Відділ культури
Едуард ОВЧАРЕНКО
Літературна редакторка
Галина ДАЦЮК
Коректорка
Олена ГЛУШКО
Комп'ютерна верстка
Ірина ШЕВЧУК
Володимир ЖИГУН
Інтернет-редактор
279-39-55

Черговий редактор
Едуард ОВЧАРЕНКО
Бухгалтерія
279-41-46
Адреса редакції:
вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001
E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovoprosvity.org
http://prosvitanews.org.ua

Надруковано в ТОВ “Мега-Поліграф”,
04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 3.

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність
інформації несуть автори.
Редакція залишає за собою право
редагування та скорочення текстів.
Редакція не завжди поділяє
погляди своїх авторів.
При використанні наших публікацій
посилання на “Слово Просвіти”
обов'язкове.
Індекс газети
“Слово Просвіти” — 30617

